

Η τέχνη της εκκλησιαστικής ξυλογλυπτικής

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η ελληνική παραδοσιακή γλυπτική χωρίζεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες στη λιθογλυπτική και ξυλογλυπτική. Ολόκληρες περιοχές και χωριά διακρίθηκαν στη μια ή στην άλλη τέχνη, όπως είναι τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας όπου οι λιθογλύφοι ή πελεκάνοι κατάγονται από την Πυρσόγιαννη και οι ξυλογλύφοι ή ταγιαδόροι κατάγονται από το Τούρνοβο. Η ξυλογλυπτική ειδικότερα, χωρίζεται σε τομείς με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ο καθένας, στην εκκλησιαστική, στην κοσμική και την ποιμενική.

Χιονιαδίτικη ξυλογλυπτική

Η εκκλησιαστική ξυλογλυπτική ανθεί κυρίως από το 16ο αιώνα, όταν καθιερώνεται και στην Ελλάδα το ψηλό ξυλόγλυπτο τέμπλο, το οποίο αποτελεί και τη σημαντικότερη έκφρασή της. Στην αρχή σε χαμηλό ανάγλυφο και με παραδοσιακά συμβολικά θέματα - το λεγόμενο στρωτό τέμπλο - πλουτίζεται σταδιακά με περισσότερα θέματα, το ανάγλυφο γίνεται πιο έντονο και από το 18ο αιώνα επικρατεί το λεγόμενο κεντητό ή σκαλιστό στον αέρα, με διαμπερή κενά ανάμεσα στις μορφές και με τεχνική πού πλησιάζει το ολόγλυφο.

Ξυλόγλυπτο

Στην περίοδο αυτή είναι έντονη ή επίδραση του ευρωπαϊκού μπαρόκ με τα πυκνά ανήσυχα φυτικά διακοσμητικά του θέματα. Εμφανίζεται και ή ανθρώπινη μορφή στην αρχή με απεικονίσεις Αγίων και Αγγέλων και αργότερα με σκηνές από την καθημερινή ζωή.

Στα πιο καλοδουλεμένα υπάρχουν και ολόκληρες σκηνές από την Αγία Γραφή (θυσία του Αβραάμ, Μυστικός Δείπνος, Αποκεφαλισμός τού Ιωάννου, Πρωτόπλαστοι. . .) και από τα Συναξάρια των Άγιων (Ο Άγιος Ευστάθιος, πού τοξεύει το σταυροφόρο ελάφι, σκηνές του μαρτυρίου της Άγιας Παρασκευής...) καθώς και μορφές των όποιων το νόημα δε μπορούμε να εξηγήσουμε σήμερα, όπως στο τέμπλο του παρεκκλησιού των Αγίων Αποστόλων Τσιτσάνης. Προς το τέλος τού 18ου αιώνα εμφανίζονται και σκηνές από την καθημερινή ζωή, όπως στην Αρχοντοπαναγιά της Σκύρου τεχνίτης καθισμένος σε σκαμνάκι.

Λεπτομέρεια από την ξυλόγλυπτη οροφή του Ι.Ν.Αγ. Αθανασίου, Πληκάτι

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα εκκλησιαστικά ξυλόγλυπτα που συνδυάζονται με ζωγραφική, όπως το τέμπλο της Θεοτόκου στο χωριό Πυλωρί Γρεβενών, το προσκυνητάρι στη Μεγάλη Πανα-γιά Σαμαρίνας κ.ά. Θαυμαστό επίτευγμα της τεχνοτροπίας αυτής είναι το τέμπλο της Παναγίας, στη θέση Άνεμούτσα του Πηλίου όπου σκηνές από τη καθημερινή ζωή (κυνήγι, σφάξιμο αρνιού, δράκοι με τρικέρια) αποδίδονται στο ζωγραφισμένο ξυλόγλυπτο με δύναμη, ζωντάνια και αλήθεια. Εκτός από τα τέμπλα, ή εκκλησιαστική ξυλογλυπτική ασχολείται με δεσποτικούς θρό-νους, άμβωνες, παγκάρια, προσκυνητάρια, αρτοφόρια και άλλα εκκλησιαστικά έπιπλα και σκεύη.